

Sygn. akt I C 906/14

Uzasadnienie wyroku z dnia 5 lipca 2016 roku

W pozwie z dnia 13 marca 2013 roku powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł

o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych J. T. i D. T. solidarnie kwoty 27.431,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 6 listopada 2012 roku do dnia zapłaty. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2.400,00 zł.

Uzasadniając żądanie powód wskazał, że jest w posiadaniu weksla płatniczego wystawionego przez pozwanego J. T., poręczonego przez pozwaną D. T., a wypełnionego wobec braku zapłaty przez J. T. należności z umowy leasingu nr K 89493, obejmujących raty leasingowe, odszkodowanie związane z wypowiedzeniem umowy, odsetek od tych wierzytelności oraz kary umownej za niezwrócenie przedmiotu leasingu. Pomimo wezwania do zapłaty, pozwany nie spełnił wymagalnych świadczeń.

(pozew k. 2-4)

W dniu 15 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w sprawie o sygn. akt II Nc 9792/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, nakazując pozwanym J. T. oraz D. T., aby zapłacili na rzecz powoda M. (...) Sp.

z o.o. z siedzibą w W. solidarnie kwotę 27.431,53 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 6 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.760 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(nakaz zapłaty z 15.03.2013 r. k. 17)

W dniu 17 kwietnia 2013 roku pozwani, reprezentowani przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wnieśli zarzuty od wyżej wymienionego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i żądali jego uchylecia oraz oddalenia powództwa. Ponadto wnieśli

o zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwani podnieśli, że powód nie przedstawił deklaracji wekslowej, na podstawie której wypełnił weksel ani dowodu przedstawienia pozwanemu weksla do zapłaty. Pozwani przyznali, że pozwanego J. T. łączyła z powodem umowa leasingu nr (...), na zabezpieczenie której pozwany wręczył powodowi weksel własny in blanco poręczony przez pozwaną D. T.. Wypełnienie weksla przez powoda nastąpiło jednak niezgodnie z deklaracją wekslową w zakresie kwoty wynikającej ze stosunku prawnego będącego podstawą wypełnienia weksla, a także miejsca wystawienia, daty, czy daty płatności weksla. Pozwani przyznali ponadto, że w dniu 27 marca 2007 roku zawarta została umowa leasingu nr K 89493, w ramach której powód zobowiązał się nabyć ciągnik siodłowy I. (...) i oddać tę rzecz pozwanemu J. T., a pozwany zobowiązał się zapłacić powodowi wynagrodzenie pieniężne w 60 kolejnych ratach. Wartość przedmiotu leasingu wynosiła zaś 81.252 EURO brutto (66.600 EURO netto). Pozwani podnieśli, że w piśmie z dnia 4 marca 2011 roku powód wypowiedział pozwanemu umowę leasingu bez wyznaczenia dodatkowego terminu do zapłaty. Pozwany jeszcze w lutym 2011 roku spłacił częściowo ratę należną za styczeń 2011 roku. Nie pozostawał zatem w zwłoce z zapłatą co najmniej jednej raty, co do której powód wyznaczyłby mu dodatkowy termin do zapłaty. Wypowiedzenie umowy odbyło się zatem niezgodnie z postanowieniami umowy, było nieskuteczne i nie mogło stanowić podstawy do obciążenia pozwanych odszkodowaniem czy odsetkami. W dalszej kolejności pozwani podnieśli, że powód nigdy nie przedstawił rozliczenia umowy leasingu, chociaż był do tego obowiązany i wielokrotnie wzywany.

W odpowiedzi powód podał jedynie cenę, jaką uzyskał w związku ze zbyciem przedmiotu leasingu, wynoszącą 85.000 zł netto. Rozliczenia umowy, z którego wynikałaby prawidłowość wypełnienia weksla na kwotę 27.431,53 zł, powód nie przedstawił także

w pozwie. Niezależnie od tego pozwani podnieśli ponadto nieważność postanowień umowy przewidujących dokonywanie rozliczeń pomiędzy stronami umowy leasingu w związku z jej wypowiedzeniem na podstawie kwoty bazowej przeliczanej na PLN przy zastosowaniu kursu sprzedaży dewiz Banku (...) S.A. dla transakcji leasingowych obowiązującego w dniu wypowiedzenia. Nieważność taka wynika zaś z naruszenia art. 358 § 2 k.c. Pozwani podnosili także naruszenie art. 483 k.c., gdy chodzi o postanowienie umowy przewidujące, że w razie jej wypowiedzenia i zwrotu przedmiotu leasingu pozwany zobowiązany był zapłacić odszkodowanie odpowiadające różnicy pomiędzy kwotą bazową a uzyskaną ceną netto sprzedaży przedmiotu leasingu lub wartością netto przedmiotu leasingu przyjętą w kolejnej umowie leasingu wraz z odsetkami od dnia wypowiedzenia umowy do dnia zapłaty. W ocenie pozwanych postanowienie to w istocie stanowi zastrzeżenie kary umownej za niezapłacenie rat leasingowych, niedopuszczalne ze względu na to, że dotyczy zobowiązania pieniężnego. Na wypadek przyjęcia skuteczności takiego zastrzeżenia, pozwani wnieśli natomiast o zmiarkowanie kary umownej, wskazując, że pozwany zapłacił 49 kolejnych rat w łącznej kwocie 254.294,51 zł netto oraz zwrócił przedmiot leasingu o wartości rynkowej odpowiadającej co najmniej kwocie 110.200 zł netto. Powód nie poniósł zatem żadnej szkody. Nie wykazał zresztą jej wysokości, jeśli przyjąć, że wspomniane postanowienie umowne nie kwalifikuje się jako zastrzeżenie kary umownej. Pozwani podnieśli ponadto, że powód zaniżył wartość korzyści, jaką uzyskał w wyniku rozwiązania umowy i zwrotu przedmiotu leasingu, jeśli sprzedał go za kwotę 85.000 zł netto. Jego wartość rynkowa wynosiła bowiem co najmniej 110.200 zł netto. Ponadto powód w ramach uzyskanej korzyści nie uwzględnił amortyzacji, która pozwoliła mu na zmniejszenie zobowiązania podatkowego.

(zarzuty od nakazu zapłaty k. 21-26)

W piśmie przygotowawczym z dnia 3 czerwca 2014 roku powód podniósł, że to na pozwanych spoczywa ciężar udowodnienia zarzutu uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Ponadto pozwani nie udowodnili zapłaty należności wskazanych w doręczonym im wypowiedzeniu. Powód podał, że porozumienie co do sposobu uzupełnienia weksla zawarł jedynie z pozwanym, a nie z pozwaną. Powinna ona była zatem wykazać czy, a jeśli tak, to jakiej treści porozumienie zawierała z powodem. Według powoda okoliczność doręczenia pozwanym wezwania do wykupu weksla wynikała z treści pisma pozwanego z dnia 5 listopada 2012 r., okoliczności wypowiedzenia umowy – z treści pism pozwanego z dnia 5 i 27 kwietnia 2011 roku, a zaległość pozwanego z zapłatą co najmniej jednej raty – z treści korespondencji elektronicznej skierowanej do powoda w dniu 28 lutego 2011 roku. Powód podał także, że dokonane przez pozwanego wpłaty odpowiednio w kwocie 1.000 EURO w dniu 28 lutego 2011 r. oraz w kwocie 1.020 EURO w dniu 7 marca 2011 r. dotyczyły dwóch umów leasingu. W dalszej kolejności powód podniósł, że wartość rynkowa pojazdu będącego przedmiotem leasingu była nieistotna, a znaczenie miała jedynie faktyczna korzyść, tj. rzeczywisty przepływ majątkowy wywołany zagospodarowaniem przedmiotu leasingu, równoznaczny zresztą z jego wartością rynkową. Treść art. 709¹⁵ k.c. jednoznacznie bowiem wskazuje, że chodzi o korzyść finansującego, jaka faktycznie została osiągnięta, a nie o teoretyczną wartość rynkową. Ponadto powód wskazał, że art. 358 § 2 k.c. przewiduje uprawnienie po stronie wierzyciela, a nie po stronie dłużnika. Podniósł także, że zaległości płatnicze w związku z umową leasingu nr K 89493 występowały notorycznie, a przed wypowiedzeniem umowy skierowano do pozwanego wezwania do zapłaty zaległości, wyznaczając dodatkowy termin, odpowiednio w piśmie z dnia 18 stycznia 2011 roku, gdy chodzi o ratę za grudzień 2010 roku w kwocie 1.623,03 EURO i ratę za styczeń 2011 roku w kwocie 1.637,11 EURO w terminie do dnia 25 stycznia 2011 roku oraz w piśmie z dnia 16 lutego 2011 roku, gdy chodzi o ratę za styczeń 2011 roku w kwocie 1.637,11 EURO i ratę za luty 2011 roku w kwocie 1.644,05 EURO w terminie do dnia 23 lutego 2011 roku.

W odpowiedzi pozwany w dniu 31 stycznia 2011 roku zapłacił ratę za grudzień 2010 roku, a w dniu 28 lutego 2011 roku jedynie część raty za styczeń 2011 roku. Wpłatę dokonaną w dniu 28 lutego 2011 roku powód zaliczył w części obejmującej kwotę 452,80 EURO na poczet raty za styczeń 2011 roku, a w pozostałej części, obejmującej kwotę 547,20 EURO, na poczet zaległości wynikających z innej umowy, oznaczonej nr (...). Następna wpłata dokonana przez pozwanego w kwocie 1.020 EURO w dniu 7 marca 2011 roku została zaś zaliczona przez powoda w całości na poczet zadłużenia z umowy nr (...). Powód podał wreszcie,

że przedmiotu żądania nie stanowi kara umowna, a na sumę wekslową składają się wierzytelności z umowy nr (...) należne według stanu na dzień 22 października 2012 roku, obejmujące:

1) kwotę 1.808,36 EURO rat za styczeń 2011 roku w niezapłaconej części 171,25 EURO i za luty 2011 roku w niezapłaconej części 1.644,05 EURO, kwotę 772,49 EURO odsetek umownych naliczonych według pkt 4.6 OWUL. Łączna kwota 2.839,73 EURO została przeliczona na PLN przy zastosowaniu kursu sprzedaży Banku (...) S.A. z dnia 22 października 2012 r. (1 EUR = 4,2458 PLN) i odpowiadała kwocie 12.056,93 zł.

2) kwotę 5.888,79 zł wynagrodzenia leasingowego wymagalnego na skutek wypowiedzenia umowy. Kwota ta, określana w umowie jako kwota bazowa bądź odszkodowanie, wyliczona według pkt 4.9 OWUL, wynosiła 90.888,79 zł i została pomniejszona z dniem zagospodarowania przedmiotu leasingu poprzez jego sprzedaż w dniu 28 czerwca 2011 roku o wartość zagospodarowania w kwocie 85.000 zł;

3) kwotę 9.532,02 zł tytułem odsetek od odszkodowania naliczonych według pkt 4.6 OWUL, z uwzględnieniem pomniejszenia o wartość zagospodarowania.

Powód wskazał także, że amortyzacja przedmiotu leasingu nie stanowi korzyści związanej z przedterminowym rozwiązaniem umowy.

(pismo przygotowawcze k. 131-135)

Za podstawę wyroku Sąd Rejonowy przyjął następujące ustalenia:

Pomiędzy powodem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jako finansującym, a pozwanym J. T. (jako korzystającym), prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Produkcyjno - Handlowo - Usługowy (...), w dniu 27 marca 2007 r. została zawarta umowa leasingu operacyjnego nr K 89493. Na podstawie postanowień tej umowy, powód w zakresie swojego przedsiębiorstwa zobowiązał się nabyć od (...) Sp. z o.o., a następnie oddać pozwanemu do używania ciągnik siodłowy marki I. (...), a pozwany w zamian za to zobowiązał się zapłacić powodowi wynagrodzenie płatne w ratach według harmonogramu określonego

w załączniku nr 1 do umowy. Wartość przedmiotu leasingu określona została na kwotę 66.600 EURO netto, 81.252 EURO brutto. Wartość ta stanowiła podstawę kalkulacji wynagrodzenia w 60 ratach, których wysokość została ustalona według szeregu bliżej określonych wskaźników procentowych. Pozwany zobowiązał się do ustanowienia na rzecz powoda zabezpieczenia w postaci poręczonego weksła własnego in blanco (§ 5 umowy). Pozwany miał dokonywać wpłat rat wyłącznie w walucie EURO (§ 7 umowy w zw. pkt 4.4 OWUL). W przypadku niezapłacenia w terminie jakiegokolwiek raty lub jej części wynikającej z umowy, pozwany bez dodatkowego wezwania miał wpłacić zaległą kwotę wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki, licząc od dnia następującego po dacie wymagalności do dnia zapłaty. Powód miał prawo zaliczyć każdą wpłatę dokonaną przez pozwanego na poczet wymagalnych należności pozwanego według następującej kolejności: odsetki za zwłokę, inne opłaty i koszty poniesione w związku

z niewywiązywaniem się przez pozwanego z umowy (w tym koszty windykacji, sądowe i egzekucyjne), niedobory kaucji, zaległe raty i bieżące raty (pkt 4.6 OWUL). W razie zwłoki przez pozwanego z zapłatą co najmniej jednej raty powód miał wyznaczyć pozwanemu dodatkowy termin do zapłaty zaległości, a po jego bezskutecznym upływie miał prawo wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i wówczas wszelkie należności pozwanego wobec powoda podlegały przeliczeniu na PLN według kursu sprzedaży dewiz Banku (...) S.A. dla transakcji leasingowych obowiązującego w dniu przedterminowego wygaśnięcia umowy (§ 7 umowy w zw. z pkt 4.7 OWUL). Wszelkie rozliczenia pomiędzy powodem a pozwanym związane z wypowiedzeniem lub wygaśnięciem umowy przed upływem podstawowego okresu jej trwania (kończącego się z upływem ostatniego dnia okresu, za który należna jest ostatnia rata wynagrodzenia § 4 umowy) dokonywane będą w oparciu o kwotę bazową stanowiącą równowartość sumy wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat oraz wartości resztovej zdyskontowanych stopą (...) 3M, a kwota bazowa miała być przeliczana na PLN przy zastosowaniu kursu sprzedaży dewiz Banku (...) S.A. dla transakcji leasingowych obowiązującego w dniu wypowiedzenia lub wygaśnięcia umowy (pkt 4.9 OWUL).

W przypadku wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym pozwany zobowiązany był bezzwłocznie bez dodatkowego wezwania, zwrócić przedmiot leasingu na własny koszt i ryzyko do miejsca i w terminie wskazanym przez powoda oraz zapłacić wszelkie zaległości wraz z odsetkami wynikającymi z pkt 4.6. Jeżeli kwota netto uzyskana ze sprzedaży przedmiotu leasingu lub wartość netto tego przedmiotu leasingu przyjęta w kolejnej umowie leasingu będzie niższa od kwoty bazowej, o której mowa w pkt 4.9, pozwany zobowiązany był zapłacić na pisemne wezwanie powoda i we wskazanym przez niego terminie i kwocie odszkodowanie nie wyższe niż różnica pomiędzy kwotą bazową, a uzyskaną ceną netto sprzedaży przedmiotu leasingu lub wartością netto przyjętą w kolejnej umowie leasingu, powiększone o odsetki wg stopy przewidywanej w pkt 4.6 liczone od kwoty bazowej począwszy od dnia wypowiedzenia umowy do dnia zapłaty (pkt 10.9 OWUL).

(okoliczności niesporne, a ponadto dowody: umowa leasingu – k. 29-30; załącznik nr 1 do umowy leasingu – k. 31-32; ogólne warunki umowy leasingu – k.33-34)

Na zabezpieczenie roszczeń wynikających z umowy leasingu operacyjnego nr K 89493 pozwany J. T. wystawił i wręczył weksel własny bez protestu, niepełny w chwili wystawienia, płatny na zlecenie powoda - (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. Na wekslu tym poręczenie wekslowe złożyła pozwana D. T..

(okoliczności niesporne, a ponadto dowód: weksel – k. 14, porozumienie wekslowe – k. 187)

W porozumieniu wekslowym do umowy leasingu operacyjnego nr K 89493 powód jako remitent oraz pozwany jako wystawca weksla postanowili, że powód miał prawo wypełnić weksel w każdym czasie w wypadku naruszenia przez pozwanego warunków umowy leasingu na sumę odpowiadającą wszelkim zobowiązaniom finansowym pozwanego wobec powoda wynikającym z umowy leasingu. Ponadto powód miał prawo opatrzyć weksel datą płatności według własnego uznania, zawiadamiając o tym pozwanego listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru, pod następującym adresem pozwanego: ul. (...), (...)-(…) A., przy czym za prawidłowo doręczone uznawane było także pismo nie odebrane od kuriera lub awizowane i nie podjęte w terminie albo wysłane na ostatni znany adres, po 14 dniach od wysłania. Miejsce płatności weksla miał wyznaczać rachunek powoda.

(dowód: porozumienie wekslowe – k. 137)

W wykonaniu umowy leasingu operacyjnego nr K 89493 pozwany zapłacił powodowi raty wynagrodzenia należne od marca 2007 roku do grudnia 2010 roku. Ratę wynagrodzenia należną za styczeń 2011 roku pozwany zapłacił jedynie w części. Do zapłaty pozostała zaległa część w kwocie 215,92 EURO. Rata wynagrodzenia należna za luty 2011 roku nie została przez pozwanego zapłacona.

(dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości P. J. – k. 420)

W wezwaniu do zapłaty z dnia 18 stycznia 2011 roku pozwany został wezwany przez powoda do zapłaty zaległości m.in. z tytułu umowy nr K 89493 w kwocie 3.260,14 EUR (według salda na dzień 12 stycznia 2011 roku) w terminie do dnia 25 stycznia 2011 roku pod rygorem wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym.

(dowód: wezwanie do zapłaty z 18.01.2011 r. - k. 193)

Pomimo doręczenia tego wezwania pozwany nie zapłacił zaległości w terminie określonym w wezwaniu.

(okoliczność niesporna)

W kolejnym wezwaniu z dnia 16 lutego 2011 roku pozwany został wezwany przez powoda do zapłaty zaległości m.in. z tytułu umowy nr K 89493 w kwocie 3.281,16 EUR (według salda na dzień 11 lutego 2011 roku) w terminie do dnia 23 lutego 2011 roku pod rygorem wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym.

(dowody: wezwanie do zapłaty z 16.02.2011 r. - k.188)

Pomimo doręczenia kolejnego wezwania pozwany nie zapłacił zaległości w terminie określonym w wezwaniu.

(okoliczność niesporna)

W dniu 28 lutego 2011 roku pozwany zapłacił powodowi kwotę 1.000 EURO.

(okoliczność niesporna, dowód: potwierdzenie przelewu – k. 37, pismo z dnia 28.02.2011 – k. 49, korespondencja elektroniczna – k. 50-51)

W treści polecenia zapłaty pozwany wskazał, że czyni to w części tytułem należności z umowy nr K 89493 oraz w części z umowy nr K 9168.

(dowód: potwierdzenie przelewu – k. 37, pismo z dnia 28.02.2011 – k. 49, korespondencja elektroniczna – k. 50-51)

Następnie w dniu 7 marca 2011 roku pozwany zapłacił powodowi kwotę 1.020 EURO.

(okoliczność niesporna)

W treści polecenia zapłaty pozwany również wskazał, że czyni to w części tytułem należności z umowy nr K 89493 oraz w części z umowy nr K 9168.

(okoliczność niesporna)

W piśmie z dnia 4 marca 2011 roku powód wypowiedział pozwanemu umowę leasingu operacyjnego nr K 89493 ze skutkiem natychmiastowym, powołując się na bezskuteczny upływ dodatkowego terminu wyznaczonego do zapłaty zaległych rat wynagrodzenia i wzywając jednocześnie pozwanego do natychmiastowej zapłaty należności w łącznej kwocie 3.088,24 EURO, obejmującej kwotę 2.828,36 EURO zaległych rat leasingowych oraz kwotę 259,88 EURO odsetek umownych. Ponadto powód wezwał pozwanego do zwrotu przedmiotu leasingu w bliżej określonym miejscu w terminie do dnia 11 marca 2011 roku oraz do zapłaty odszkodowania w kwocie 90.888,79 PLN w terminie do dnia 3 kwietnia 2011 roku.

(okoliczność niesporna, a ponadto dowód: wypowiedzenie umowy leasingu – k. 36)

W dniu 18 maja 2011 roku pozwany wydał powodowi przedmiot leasingu – ciągnik siodłowy marki I. (...).

(okoliczność niesporna, a ponadto dowód: protokół przejęcia – k. 57)

W dniu 28 czerwca 2011 roku przedmiot leasingu – ciągnik samochodowy marki I. (...) został przez powoda sprzedany M. G. za cenę w kwocie 85.000 zł netto, 104.550 zł brutto.

(okoliczność niesporna, a ponadto dowód: umowa sprzedaży – k. 186)

Wartość rynkowa ciągnika samochodowego marki I. (...) według stanu na dzień 28 czerwca 2011 roku wynosiła 107.804,88 zł netto, 132.600,00 zł brutto.

(dowód: opinią biegłego sądowego z zakresu wyceny wartości pojazdów J. S. - k. 232-238)

Po uzupełnieniu weksla, którego suma wekslowa wyniosła 27.431,53 zł, termin płatności został określony na dzień 5 listopada 2012 roku, data wystawienia na 27 marca 2007 roku, a miejsce wystawienia i miejsce płatności w W., powód w piśmie z dnia 22 października 2012 roku przedstawił pozwanym weksel do zapłaty, wskazując jednocześnie na jego treść.

(dowody: weksel – k. 14. oraz domniemanie faktyczne przyjęte na podstawie pisma powoda z dnia 22 października 2012 r. – k. 15 oraz pisma pozwanego z dnia 5 listopada 2012 r. – k. 43)

Ostatecznie według stanu na dzień 22 października 2012 roku kwota zadłużenia pozwanego względem powoda z umowy leasingu operacyjnego nr K 89493 wynosiła łącznie 26.826,57 zł i obejmowała kwotę 8.167,88 zł niezapłaconych rat wynagrodzenia leasingowego na dzień wypowiedzenia, kwotę 6.729,06 zł odszkodowania (odpowiadającego różnicy pomiędzy kwotą bazową wynoszącą 91.729,06 zł a przychodem ze sprzedaży przedmiotu leasingu wynoszącym 85.000,00 zł), oraz kwotę 11.929,63 zł odsetek umownych za opóźnienie w zapłacie rat wynagrodzenia leasingowego za okres od dnia 4 marca 2011 roku do dnia 22 października 2012 roku oraz odsetek umownych za opóźnienie w zapłacie odszkodowania za okres od dnia 4 marca 2011 roku do dnia 28 czerwca 2011 roku.

(dowód: opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu rachunkowości P. J. k. 416-423, opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości P. J. k. 291-300)

Twierdzenia o okolicznościach przyznanych przez strony według art. 229 k.p.c. lub uznanych za przyznane w myśl art. 230 k.p.c., znajdujące potwierdzenie w przedstawionych przez strony dokumentach prywatnych, które nie były kwestionowane i co do których nie ujawniły się jakiegokolwiek okoliczności, dla których należałoby odmówić im wiarygodności, stanowiły wystarczającą podstawę do przyjęcia następujących ustaleń niespornych:

- istnienie i treść stosunku prawnego wynikającego z zawartej pomiędzy powodem i pozwanym umowy leasingu nr K 89493,

- istnienie i treść stosunku prawnego wynikającego z wystawienia przez pozwanego weksla własnego niepełnego i wręczenia go powodowi w celu zabezpieczenia wiarygodności powoda z umowy leasingu nr K 89493 oraz porozumienia wekslowego, według którego powód uprawniony był do uzupełnienia weksla,

- zapłata przez pozwanego na rzecz powoda w wykonaniu umowy leasingu operacyjnego nr K 89493 rat wynagrodzenia należnych od marca 2007 roku do grudnia 2010 roku,

- okoliczność, że pozwany dwukrotnie wzywał pozwanego na piśmie do zapłaty zaległości w wezwaniach z dnia 18 stycznia oraz 16 lutego 2011 roku, wyznaczając dodatkowy termin do uregulowania zaległości pod rygorem wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym oraz okoliczność, że pozwany nie zapłacił kwot objętych wezwaniem w wyznaczonych przez powoda terminach – co do tych okoliczności po przedstawieniu odpisów wezwań do zapłaty zawartych na k. 193 i k. 188 pozwani nie kwestionowali ich wiarygodności ani okoliczności ich doręczenia;

- okoliczność, że powód w piśmie z dnia 4 marca 2011 roku wypowiedział pozwanemu umowę leasingu operacyjnego nr K 89493 ze skutkiem natychmiastowym ze względu na bezskuteczny upływ dodatkowego terminu wyznaczonego do zapłaty zaległych rat wynagrodzenia – sporna była natomiast zasadność dokonanego wypowiedzenia;

- okoliczność, że pozwany w dniu 28 lutego 2011 roku zapłacił powodowi kwotę 1.000 EURO oraz w dniu 7 marca 2011 roku kwotę 1.020 EURO – sporem objęty był natomiast sposób zaliczenia przez powoda tych wpłat,

- okoliczność, że w dniu 18 maja 2011 roku pozwany zwrócił powodowi przedmiot leasingu, który następnie w dniu 28 czerwca 2011 roku został sprzedany przez powoda innemu podmiotowi za cenę w kwocie 85.000 zł netto, 104.550 zł brutto.

Ustalenie wartości rynkowej przedmiotu leasingu wymagało wiadomości specjalnych, stąd podstawą ustaleń w tym zakresie stała się opinia biegłego sądowego z zakresu wyceny wartości pojazdów – J. S.. W opinii pisemnej i ustnej biegły ten w sposób jasny i rzeczowy odpowiedział na postawione mu pytania, przedstawił logiczny wywód, w oparciu o który sformułował weryfikowalne i katerygiczne wnioski, niebudzące wątpliwości z punktu widzenia praktyki rynku motoryzacyjnego. Dowód z opinii tego biegłego należało zatem uznać za wiarygodną podstawę

ustalenia, że wartość rynkowa przedmiotu leasingu w chwili jego sprzedaży wynosiła 107.804,88 zł netto, 132.600,00 zł brutto.

Sporem objęta była natomiast kwestia, czy przy obliczaniu odszkodowania żądanego przez powoda powinna zostać uwzględniona wartość rynkowa przedmiotu leasingu wynikająca z opinii biegłego sądowego i wynosząca 107.804,88 zł netto, czy cena w kwocie 85.000 zł netto, za którą powód sprzedał przedmiot leasingu po rozwiązaniu umowy.

Sporne pomiędzy stronami były ponadto:

- okoliczność, czy pozwana mogła powoływać się na porozumienie co do sposobu uzupełnienia weksła, skoro jedynie powód zawierał takie porozumienie z pozwanym, a pozwana wyłącznie złożyła poręczenie wekslowe,

- okoliczność, czy uzupełnienie weksła przez powoda nastąpiło zgodnie z porozumieniem wekslowym, gdy chodzi o miejsce wystawienia weksła, datę wystawienia weksła oraz datę płatności weksła,

- okoliczność, czy uzupełnienie weksła przez powoda nastąpiło zgodnie z porozumieniem wekslowym, gdy chodzi o sumę wekslową odpowiadającą kwocie wierzytelności powoda względem pozwanego z umowy leasingu nr K 89493,

- okoliczność, czy powód w ramach korzyści uzyskanej w związku z rozwiązaniem umowy leasingu nr K 89493 powinien był uwzględnić zmniejszenie należnego od niego zobowiązania podatkowego wynikające z amortyzacji przedmiotu leasingu,

- okoliczność przedstawienia weksła do zapłaty.

Ustalenie wysokości długu pozwanego względem powoda z umowy nr K 89493, gdy chodzi o niezapłacone raty wynagrodzenia leasingowego na dzień wypowiedzenia, odszkodowanie mające na celu naprawienie szkody powoda wynikłej z rozwiązania umowy przed terminem, na jaki umowa została zawarta oraz odsetki umowne za opóźnienie w zapłacie rat wynagrodzenia leasingowego oraz odszkodowania wymagały wiadomości specjalnych. Stąd podstawą ustaleń w tym zakresie stały się kolejne opinie biegłego sądowego z zakresu rachunkowości P. J. (k. 291-300, k. 416-423). Także ten biegły w opiniach pisemnych i ustnej w sposób jasny i rzeczowy odpowiedział na postawione mu pytania, przedstawił logiczny wywód, w oparciu o który sformułował weryfikowalne i kategoryczne wnioski. Obie opinie przyjmowały za podstawę całość dokumentacji księgowej zgromadzonej przez powoda, gdy chodzi o rozliczenie umowy nr K 89493 (k. 418). Niemniej ze względu na korektę dotyczącą wpłaty przez pozwanego i zarachowania przez powoda odpowiednio kwot 1.000 EURO i 1.020 EURO 28 lutego 2011 roku i 7 marca 2011 roku wyliczenia biegłego, gdy chodzi o wysokość wierzytelności należało uznać za wiarygodną podstawę ustalenia w oparciu o opinię tego biegłego zawartą na k. 416-423.

Trafnie biegły J. przyjął za podstawę obliczeń kurs sprzedaży dewiz Banku (...) S.A. dla transakcji leasingowych wynoszący 4,105 (k. 418), a nie postulowany przez powoda kurs 4, (...). Treść postanowień pkt 4.7 OWUL (k. 30, k. 354) oraz pkt 4.9 OWUL (k. 33, k. 355) nie pozostawiała bowiem wątpliwości, że kursem miarodajnym dla ustalenia wysokości świadczeń jest ten z dnia wypowiedzenia umowy, a nie ten z dnia przedstawienia weksła do zapłaty, jak twierdził powód w piśmie przygotowawczym.

Wbrew twierdzeniom powoda i pozwanego trafnie biegły J. przyjął, że na poczet wierzytelności wynikających z umowy nr K 89493 w żadnej części nie została przez powoda zaliczona kwota 1.020 EURO wpłacona przez pozwanego w dniu 7 marca 2011 roku (k. 419-420). Ustalenie takie znajduje potwierdzenie w wyciągu ksiąg rachunkowych powoda, stanowiącym załącznik do opinii zawarty na k. 365. Ocena prawidłowości niezaliczenia tej kwoty na poczet zadłużenia z umowy nr K 89493 stanowiła już jednak kwestię prawną, związaną z zastosowaniem art. 451 k.c., co pozostawało

poza kompetencjami biegłego. Z tego względu zarzuty pozwanych, że w tym zakresie opinia biegłego nie była pełna, nie zasługiwały na uwzględnienie.

Z kolei jeśli chodzi kwotę 1.000 EURO wpłaconą przez pozwanego w dniu 28 lutego 2011 roku, twierdzenia powoda zawarte w piśmie przygotowawczym co do tego, że kwota ta została przez niego zarachowana na poczet wierzytelności wynikających z umowy nr

K 89493 jedynie w części obejmującej 452,80 EURO znajdowały potwierdzenie w wyciągu ksiąg rachunkowych powoda, na którym opierała się opinia, zawartym na k. 365. Także

w tym zakresie ocena prawidłowości takiego sposobu zaliczenia tej kwoty stanowiła kwestię prawną pozostającą poza kompetencjami biegłego. Niemniej wyliczenie biegłego zawarte w pisemnej opinii uzupełniającej (k. 420), przyjmujące za podstawę wyliczenia wynik zastosowania art. 451 k.c. w sprawie niniejszej przez Sąd Rejonowy, należało uznać za prawidłowe.

Nieistotna była natomiast sporna pomiędzy stronami okoliczność, czy powód po rozwiązaniu umowy nr K 89493 przedstawił pozwanemu całkowite rozliczenie tej umowy, skoro wymagalność roszczeń z umowy była jasno określona jej postanowieniami,

a niewątpliwie pozwany został powiadomiony o wysokości korzyści, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c., w piśmie z dnia 16 września 2011 r. (k. 40), co wprost przyznawał.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części obejmującej solidarną zapłatę przez pozwanych na rzecz powoda kwoty 26.826,57 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 listopada 2012 r. do dnia zapłaty.

Roszczenie o solidarną zapłatę kierowane przez powoda wobec pozwanych opierało się na wekslu własnym z dnia 27 marca 2007 roku, wystawionym przez pozwanego na rzecz powoda i poręczonym przez pozwaną na sumę wekslową w kwocie 27.431,53 zł, płatnym bez protestu w dniu 5 listopada 2012 roku w W.. Niemniej ze względu na podniesiony przez pozwanych zarzut uzupełnienia weksla przez powoda niezgodnie z porozumieniem wekslowym roszczenie to podlegało rozpatrzeniu także z uwzględnieniem stosunku podstawowego, na zabezpieczenie którego weksel ten, niezupełny w chwili wystawienia, został przez pozwanego wystawiony i wręczony.

Na podstawie art. 10 Prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936 r. (tekst jednolity

Dz. U. z 2016 roku poz. 160; dalej – Prawo wekslowe) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Według utrwalonej wykładni tego przepisu, w przypadku gdy nie dochodzi do nabycia praw z weksla w drodze indosu, tak jak to miało miejsce w sprawie niniejszej, dłużnik wekslowy może wobec posiadacza weksla, z którym zawarł porozumienie dotyczące uzupełnienia weksla, podnosić zarzuty nie tylko ze stosunku wekslowego, ale także ze stosunku podstawowego, w ramach którego weksel wystawił i wręczył oraz udzielił posiadaczowi weksla uprawnienia do jego uzupełnienia według porozumienia wekslowego.

Wbrew twierdzeniom powoda zarzut uzupełnienia weksla niezgodnie

z porozumieniem wekslowym mogła skutecznie podnosić także pozwana, nawet jeśli nie była ona stroną porozumienia wekslowego.

Na podstawie art. 32 ust. 1 Prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Według poglądu przyjętego za podstawę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2011 r., IV CSK 371/10, LEX nr 784973, który Sąd Rejonowy w sprawie niniejszej podziela, konsekwencją tej regulacji jest to, że poręczyciel, który udzielił poręczenia wekslowego na wekslu in blanco, do czasu indosowania weksla przez remitenta może powoływać się na uzupełnienie weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Wprawdzie co do zasady poręczyciel

wekslowy może bronić się jedynie zarzutami wynikającymi z treści weksla oraz zarzutami ze stosunku osobistego (pozawekslowego) łączącego poręczyciela z remitentem, a dowód istnienia takiej pozawekslowej więzi prawnej obciąża poręczyciela w myśl art. 6 k.c. – poręczyciel wekslowy nie może zatem powoływać się wobec posiadacza weksla na zarzuty wynikające ze stosunków pozawekslowych wiążących poręczyciela z dłużnikiem wekslowym, za którego udzielił poręczenia, ani ze stosunków pozawekslowych, łączących wystawcę weksla z remitentem. Dotyczy to jednak sytuacji prawnej poręczyciela wekslowego, który umieścił swój podpis na wekslu zupełnym w chwili jego wystawienia, a nie na wekslu in blanco, tak jak to miało miejsce w sprawie niniejszej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 r., III CSK 254/10, OSNC 2012/2/20, Lex nr 951222).

W okolicznościach sprawy niniejszej nie budziło wątpliwości, że pozwana poręczała weksel niezupełny w chwili jego wystawienia, mający zabezpieczać wierzytelności powoda względem pozwanego z umowy leasingu nr K 89439. W treści deklaracji wekslowej powód

i pozwany jednoznacznie wskazywali na tę umowę, a z kolei § 5 tej umowy jednoznacznie odwoływał się do poręczenia wekslowego, które ma zostać udzielone. Skoro w tych okolicznościach pozwana składała poręczenie na wekslu niezupełnym w chwili wystawienia przez pozwanego i następnie wręczonym powodowi w celu zabezpieczenia tej umowy, to zachodziła wystarczająca podstawa do przyjęcia, że powód nie wyłączył uprawnienia pozwanej do powoływania się przez pozwaną na uzupełnienie weksla niezgodnie

z porozumieniem, gdy chodzi o wysokość zadłużenia pozwanego wynikającego właśnie z tej umowy. Wniosku przeciwnego nie usprawiedliwia okoliczność, że deklaracja wekslowa nie została podpisana przez pozwaną. Zawarcie porozumienia wekslowego nie wymaga bowiem zachowania formy pisemnej, ale może nastąpić także w sposób dorozumiany.

Kwestia skuteczności zobowiązania wekslowego, gdy chodzi o pozwanego, nie budziła wątpliwości, skoro powołany przez powoda weksel stanowiący podstawę powództwa zawierał każdy z elementów przewidzianych w art. 101 Prawa wekslowego. Według tego przepisu weksel własny powinien zawierać:

- 1) nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
- 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- 3) oznaczenie terminu płatności;
- 4) oznaczenie miejsca płatności;
- 5) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
- 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu;
- 7) podpis wystawcy wekslu.

Wątpliwości nie budziła także kwestia skuteczności zobowiązania wekslowego, gdy chodzi o pozwaną. Poręczenie wekslowe umieszczone zostało na wekslu, tak jak tego wymaga art. 31 ust. 1 Prawa wekslowego, i obejmowało wyrażenie „poręczam” oraz podpis poręczyciela, tak jak to przewiduje ust. 2 tego przepisu. Na podstawie art. 103 ust. 3 Prawa wekslowego przepisy o poręczeniu wekslowym (art. 30-32) znajdują zastosowanie także do wekslu własnego, przy czym w przypadku, przewidzianym w art. 31 ust. 3, jeżeli poręczyciel nie wskazał, za kogo poręcza, uważa się, że poręczenie dał za wystawcę. Okoliczność, że pozwana poręczenie składała za pozwanego, nie budziła wątpliwości, skoro był on jedynym wystawcą.

Solidarna odpowiedzialność pozwanego i pozwanej za zapłatę sumy wekslowej znajdowała podstawę prawną w art. 47 ust. 1 Prawa wekslowego, według którego to przepisu kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie.

Nie znalazł potwierdzenia zarzut pozwanych nieprzedstawienia weksła do zapłaty. Trafnie powód podnosił, że okoliczność doręczenia pozwanym dokumentu obejmującego przedstawienie weksła do zapłaty wynikała z treści pisma pochodzącego od pozwanego z dnia 5 listopada 2012 roku, stanowiącego odpowiedź na pismo powoda przedstawiające weksel (k. 43). W konsekwencji nie budziła wątpliwości wymagalność odsetek od sumy wekslowej z dniem 6 listopada 2012 roku, zważywszy, że weksle był płatny z dniem 5 listopada 2012 roku według art. 33 ust. 1 in fine w zw. z art. 38 ust. 1 Prawa wekslowego.

Podniesiony przez pozwanych zarzut uzupełnienia weksła na sumę wekslową niezgodnie z treścią porozumienia wekslowego znajdował potwierdzenie jedynie w części przenoszącej kwotę 26.826,57 zł.

Brak było podstaw do uwzględnienia zarzutu nieskuteczności wypowiedzenia przez powoda umowy leasingu nr K 89439. Nie znalazła bowiem potwierdzenia okoliczność, że pozwany względem powoda nie zalegał z zapłatą co najmniej jednej raty ani okoliczność, że powód miał wypowiedzieć umowę leasingu bez wyznaczenia pozwanemu dodatkowego terminu do zapłaty zaległej składki.

Na podstawie art. 709¹³ § 2 k.c. jeżeli korzystający dopuszcza się zwłoki z zapłatą co najmniej jednej raty, finansujący powinien wyznaczyć na piśmie korzystającemu odpowiedni termin dodatkowy do zapłacenia zaległości z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu może wypowiedzieć umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba że strony uzgodniły termin wypowiedzenia. Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystającego są nieważne.

Ostatecznie okoliczność, że pozwany dwukrotnie wzywał pozwanego na piśmie do zapłaty zaległości w wezwaniach z dnia 18 stycznia oraz 16 lutego 2011 roku, wyznaczając dodatkowy termin do uregulowania zaległości pod rygorem wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym oraz okoliczność, że pozwany nie zapłacił kwot objętych wezwaniem w wyznaczonych przez powoda terminach, okazała się niesporna. Wspomniano już, że co do tych okoliczności po przedstawieniu odpisów wezwań do zapłaty zawartych na k. 193 i k. 188 pozwani nie kwestionowali tych dokumentów ani okoliczności ich doręczenia. Okoliczności te należało zatem uznać za przyznane.

Z opinii biegłego J. jednoznacznie wynikało, że rata wynagrodzenia wraz z odsetkami należna za styczeń 2011 roku wynosiła 1.700,43 EURO z terminem płatności do dnia 5 stycznia 2011 roku, a za luty 2011 roku 1.706,43 EURO z terminem płatności do dnia 5 lutego 2011 roku. Znajdowało to potwierdzenie w wyciągu z ksiąg rachunkowych powoda k. 365 oraz odpisach faktur k. 349 i k. 350, załączone do opinii.

Wezwania z dnia 18 stycznia oraz 16 lutego 2011 roku, wzywające pozwanego do zapłaty, gdy chodzi o umowę nr K 89493, odpowiednio kwoty 3.260,14 EUR (według salda na dzień 12 stycznia 2011 roku) w dodatkowym terminie do dnia 25 stycznia 2011 roku (k. 193) oraz kwoty 3.281,16 EUR (według salda na dzień 11 lutego 2011 roku) w dodatkowym terminie do dnia 23 lutego 2011 roku (k. 188) pod rygorem wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym spełniały zatem wymagania przewidziane w art. 709¹³ § 2 k.c., nawet jeśli obejmowały wyższe kwoty zaległości. Brak było bowiem podstaw do zakwestionowania prawdziwości twierdzeń powoda zawartych w piśmie przygotowawczym co do tego, że gdy chodzi o umowę nr K 89439 dodatkowy termin wyznaczony w piśmie z dnia 18 stycznia 2011 roku obejmował ratę należną za grudzień 2010 roku w kwocie 1.623,03 EURO oraz ratę należną za styczeń 2011 roku w kwocie 1.637,11 EURO,

a w piśmie z dnia 16 lutego 2011 roku – ratę należną za styczeń 2011 roku we wspomnianej już kwocie 1.637,11 EURO oraz ratę należną za luty 2011 roku w kwocie 1.644,05 EURO. Istotnie według opinii biegłego J. poszczególne raty wynagrodzenia bez odsetek wynosiły odpowiednio za grudzień 2010 roku 1.623,03 EURO, za styczeń 2011 roku 1.637,11 EURO i za luty 2011 roku 1.644,05 EURO. Powód przyznał, że pozwany w dniu 31 stycznia 2011 roku zapłacił ratę należną za grudzień 2010 roku. Okoliczność ta nie wymagała zatem dowodu. Powód przeczył jednak, aby pozwany zapłacił raty należne za styczeń i luty 2012 roku, przy czym za styczeń przyznawał częściową zapłatę. Pozwany nie przedstawił zaś dowodu zapłaty w całości rat wynagrodzenia należnych za styczeń i luty 2012 roku według stanu na dzień 4 marca 2011 roku, kiedy to złożone zostało przez powoda oświadczenie

o wypowiedzeniu umowy. Do wniosku przeciwnego nie prowadzi nawet ustalenie, że w dniu 28 lutego 2011 roku pozwany zapłacił powodowi kwotę 1.000 EURO i to nawet przy przyjęciu, że całość tej kwoty powinna być zostać zaliczona na poczet zaległości z umowy nr K 89439. Kwota ta oczywiście nie wystarczała na pokrycie zaległych rat wynagrodzenia za styczeń 2011 roku w kwocie 1637,11 EURO i za luty 2011 roku w kwocie 1.644,05 EURO objętych dodatkowym terminem wyznaczonym na dzień 23 lutego 2011 roku w piśmie z dnia 16 lutego 2011 roku. Według stanu na dzień 4 marca 2011 roku zwłoka pozwanego z zapłatą obejmowała co najmniej jedną ratę wynagrodzenia i powód mógł wypowiedzieć umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym ze względu na bezskuteczny upływ terminu dodatkowego wyznaczonego w piśmie z dnia 18 lutego 2011 roku, wskazującym prawidłowo taki rygor braku zapłaty.

Roszczenie o zapłatę zaległych rat wynagrodzenia znajdowało podstawę prawną w art. 709¹ i 709¹³ § 1 k.c. Z kolei roszczenie o naprawienie szkody objęte żądaniem powoda znajdowało podstawę w art. 709¹⁵ k.c. Według tego przepisu w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

Jeśli chodzi o korzyść, o której mowa w tym przepisie i którą powód jako finansujący uzyskał wskutek rozwiązania umowy leasingu przed umówionym terminem i sprzedaży przedmiotu leasingu, to zachodziła podstawa do ustalenia jej wartości w kwocie 85.000 zł, odpowiadającej cenie przyjętej w umowie sprzedaży z dnia 28 czerwca 2011 roku (k. 186, k. 361).

Według poglądu przyjętego za podstawę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2013 roku, sygn. V CSK 566/12, OSNC 2014/10/102, LEX nr 1444975, Legalis nr 804287, który to pogląd w sprawie niniejszej Sąd Rejonowy podziela, w razie sprzedaży przedmiotu leasingu po rozwiązaniu umowy korzyść leasingodawcy, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c., wyznacza cena uzyskana z tej sprzedaży. W razie sprzedaży poleasingowej uzyskanie korzyści należy wiązać z realnie powstałym, a nie tylko potencjalnie możliwym do uzyskania dochodem z rzeczy, a więc przede wszystkim z uzyskaną przez leasingodawcę (sprzedawcę) ceną sprzedaży. Źródłem korzyści jest tu wprawdzie umowa sprzedaży, jednak umowa ta stanowi konsekwencję wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu. Pogląd ten koresponduje z innym, przyjętym za podstawę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 roku, sygn. I CSK 641/09, OSNC-ZD 2011/2/35, LEX nr 688506, Legalis nr 367089, według którego jeśli po rozwiązaniu umowy leasingu jej przedmiot stanie się przedmiotem kolejnej umowy leasingu zawartej przez leasingodawcę, to korzyść leasingodawcy, o której mowa

w art. 709¹⁵ k.c., wyznacza wartość przedmiotu leasingu przyjęta w kolejnej umowie.

Brak było zatem podstaw do przyjęcia postulowanej przez pozwanych wykładni

art. 709¹⁵ k.c., według której korzyść leasingodawcy, o której mowa w tym przepisie, sprowadza się do wartości rynkowej przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy. Treść tego przepisu nie pozostawia wątpliwości co do tego, że chodzi o korzyść faktycznie uzyskaną przez leasingodawcę. Ustalenie rynkowej wartości przedmiotu leasingu mogłoby stanowić podstawę ustalenia wartości korzyści, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c., jedynie w przypadku, gdyby przedmiot leasingu po rozwiązaniu umowy leasingu nie stał się przedmiotem kolejnej transakcji. W okolicznościach sprawy niniejszej przedmiot leasingu został jednak sprzedany za cenę w kwocie 85.000 zł netto w drodze umowy z dnia 28 czerwca 2011 roku (k. 186, k. 361). Wartość rynkowa przedmiotu leasingu ustalona przez biegłego sądowego S. w kwocie 107.804,88 zł netto (132.600 zł brutto) nie znajdowała zatem zastosowania w sprawie niniejszej.

Zresztą podzielenie wykładni postulowanej przez pozwanych prowadziłoby do nieracjonalnych konsekwencji. Powód zmuszony byłby zasięgnąć opinii biegłego w celu ustalenia wartości przedmiotu leasingu po wcześniejszym niż umówiony zakończeniu umowy leasingu, co wiązałoby się z ponoszeniem dodatkowych kosztów, obciążających ostatecznie pozwanego. Nie można ponadto wykluczyć, że powód w celu zawarcia umowy sprzedaży przedmiotu

leasingu lub kolejnej umowy leasingu zmuszony byłby poszukiwać lub oczekiwać na ofertę uwzględniającą wartość rynkową. Każde przesunięcie w czasie, gdy chodzi o zawarcie umowy sprzedaży lub kolejnej umowy leasingu powodowałoby zaś zwiększenie długu pozwanego z tytułu odsetek od odszkodowania w myśl pkt 10.9 OWUL.

Wbrew twierdzeniom pozwanych brak było podstaw do uwzględnienia w ramach korzyści, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c., ewentualnego zmniejszenia zobowiązania podatkowego powoda związanego z amortyzacją przedmiotu leasingu. Trafnie bowiem powód podnosił, że amortyzacja przedmiotu leasingu nie stanowi korzyści związanej z wypowiedzeniem umowy, czego wymaga art. 709¹⁵ k.c. Według art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, zarówno w brzmieniu obecnie obowiązującym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 1888), jak i w brzmieniu obowiązującym poprzednio z dniem 1 października 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1150), amortyzacji podlegają środki trwale m.in. oddane do użytkowania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu (art. 17a pkt 1 tej ustawy). Niewątpliwie zatem amortyzacja związana jest z okresem czasu, w którym dana umowa leasingu jest wykonywana, a nie dotyczy okresu czasu po rozwiązaniu umowy leasingu na skutek wypowiedzenia.

Kwalifikacja prawna roszczenia odszkodowawczego objętego żądaniem powoda jako roszczenia przewidzianego w art. 709¹⁵ k.c. nie pozostawiała wątpliwości. Podstawę wyliczenia odszkodowania według pkt 10.9 OWUL stanowiła bowiem różnica pomiędzy kwotą bazową a ceną netto sprzedaży przedmiotu leasingu lub jego wartością netto przyjętą w kolejnej umowie leasingu, zaś według pkt 4.9 OWUL kwotą bazową stanowiła równowartość sumy wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat wynagrodzenia leasingowego, co wprost przewiduje właśnie art. 709¹⁵ k.c. Zakwalifikowanie roszczenia ustalonego według pkt 10.9 OWUL jako roszczenia z art. 709¹⁵ k.c. wyklucza zatem postulowaną przez pozwanych kwalifikację tego roszczenia jako kary umownej z art. 483 k.c. W konsekwencji nieistotne okazały się podnoszone przez pozwanych okoliczności mające na celu usprawiedliwienie zmniejszenia takiej kary na podstawie art. 484 § 2 k.c.

Wątpliwości nie budziła także dopuszczalność umownego ustalenia, że rozliczenia pomiędzy powodem i pozwanym na wypadek wypowiedzenia umowy następować będą według kursu sprzedaży dewiz publikowanego przez Bank (...) S.A. dla transakcji leasingowych obowiązującego w dniu wypowiedzenia umowy.

Kwestię tę należało oceniać według art. 358 § 1 i 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym z dniem 24 stycznia 2009 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 228, poz. 1506), znajdującym zastosowanie w sprawie niniejszej pomimo tego, że umowa leasingu nr (...) została zawarta w dniu 27 marca 2007 r. Ze względu na brak przepisów przejściowych w ustawie z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo dewizowe (Dz. U. Nr 228, poz. 1506) regulację tę należało bowiem stosować do skutków prawnych wynikających ze stosunku umownego stron, powstałych po wejściu w życie tej ustawy, w tym do konsekwencji wypowiedzenia umowy, które nastąpiło z dniem 4 marca 2011 roku.

Na podstawie art. 358 § 1 k.c. w powyższym brzmieniu jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej.

W postanowieniach § 7 umowy w zw. pkt 4.4 OWUL strony przewidziały zaś, że pozwany miał dokonywać wpłat rat leasingowych wyłącznie w walucie EURO. Wyłączało to uprawnienie dłużnika do spełnienia świadczenia w walucie polskiej. Wyłączenie to dotyczyło także roszczenia z art. 709¹⁵ k.c. skoro – jak już wspomniano – podstawę jego wyliczenia stanowiła kwota bazowa odpowiadająca równowartości sumy wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat wynagrodzenia leasingowego.

Z kolei na podstawie art. 358 § 2 k.c. w powyższym brzmieniu wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej, a w razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie

polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana. Skoro strony w postanowieniach pkt 4.7 i 4.9 OWUL przyjęły kurs sprzedaży dewiz publikowany przez Bank (...) S.A. dla transakcji leasingowych obowiązujący w dniu wypowiedzenia umowy, kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski, o którym mowa w art. 358 § 2 k.c., nie znajdował zastosowania.

Roszczenie powoda o zapłatę odsetek za opóźnienie znajdowało podstawę prawną w art. 359 § 1 i 2 k.c. według których to przepisów odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika m.in. z czynności prawnej, a odsetki ustawowe należą się wtedy, gdy wysokość odsetek nie została w inny sposób określona. Według postanowienia pkt 4.6 OWUL, wiążącego strony w myśl art. 384 § 1 k.c., w przypadku niezapłacenia w terminie jakiegokolwiek raty wynagrodzenia lub jej części wynikającej z umowy, pozwany zobowiązany był do zapłaty odsetek w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki. Podobnie w myśl postanowienia pkt 10.9 OWUL powód uprawniony był do obciążenia pozwanego odsetkami według stopy przewidywanej w pkt 4.6 OWUL, liczonymi od kwoty bazowej, stanowiącej podstawę wyliczenia odszkodowania, począwszy od dnia wypowiedzenia umowy. Niemniej na podstawie art. 359 § 2¹ k.c. w brzmieniu obowiązującym z dniem 20 lutego 2006 roku, znajdującym zastosowanie w sprawie niniejszej zważywszy na zawarcie umowy leasingu nr (...) w dniu 27 marca 2007 r., maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie mogła w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Z tego względu zachodziła podstawa do ustalenia należności powoda z tytułu odsetek według wyliczeń biegłego sądowego J. uwzględniających ograniczenie z art. 359 § 2¹ k.c. (k. 421 pkt II. 4.2., k. 423).

Jeśli zaś chodzi o kwestię zaliczenia dokonanych przez pozwanego wpłat odpowiednio w kwocie 1.000 EURO w dniu 28 lutego 2011 roku w kwocie 1.020 EURO w dniu 7 marca 2011 roku należało przyjąć, że jedynie wpłata w kwocie 1.000 EURO podlegała zaliczeniu na poczet zadłużenia pozwanego wynikającego z umowy leasingu nr (...).

Na podstawie art. 451 § 1 k.c. dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Z przepisu tego wynika, że w zasadzie o sposobie zarachowania wpłaty na poczet długu decyduje wola dłużnika, wyrażona przy zapłacie, w sytuacji, gdy ma kilka długów wobec tego samego wierzyciela. Prawo dłużnika jest tamowane jednak uprawnieniami wierzyciela, który ma prawo zaspokojenia z tego, co przypada na rachunek danego długu, przede wszystkim zaległych należności ubocznych oraz zalegających świadczeń głównych. W przypadku długu wraz z należnościami ubocznymi wierzyciel nie jest związany wyborem sposobu zaliczenia zapłaty dokonanej przez dłużnika (por.

Z. G., Komentarz do art. 451 k.c., red. A. K., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, wyd. II, LEX 2014).

Przepis art. 451 k.c. nie jest jednak przepisem o charakterze bezwzględnie obowiązującym, co oznacza, że strony w drodze umowy mogą uregulować inaczej kwestię zaliczania spełnianych świadczeń na poczet poszczególnych długów. W postanowieniach pkt 4.6. OWUL uprawnienie do zaliczenia każdej wpłaty dokonanej przez pozwanego na poczet wymagalnych należności pozwanego przyznane natomiast zostało powodowi. Z treści tego postanowienia wynikało jednak, że dotyczyło ono wyłącznie należności powoda w ramach danej umowy leasingu. Brak było natomiast podstaw do przyjęcia, aby postanowienie to regulowało kwestie zbiegu należności z kilku umów leasingu łącznych powoda i pozwanego. Należało zatem przyjąć, że w przypadku takiego zbiegu zastosowanie znajdował art. 451 k.c.

Zarówno w treści polecenia zapłaty z dnia 28 lutego 2011 roku, gdy chodzi o kwotę 1.000 EURO (okoliczność niesporna oraz dowód w postaci potwierdzenia przelewu zawarty na k. 37), jak i w treści polecenia zapłaty z dnia 7 marca 2011 roku, gdy chodzi o kwotę 1.020 EURO (okoliczność niesporna oraz stanowiąca początek dowodu na piśmie kopia potwierdzenia przelewu k. 379) pozwany wskazał, że spełnienia świadczeń dokonuje w części tytułem należności z umowy nr K 89493 oraz w części tytułem należności z umowy nr K 91684. Z oświadczeń tych nie wynikało natomiast precyzyjnie w jakich częściach świadczenia pozwanego powinny zostać zaliczone na poczet zadłużenia z obu tych

umów. Okoliczność ta – gdy chodzi o zapłatę kwoty 1.000 EURO – nie wynikała także jednoznacznie z treści pisma pozwanego z dnia 28 lutego 2011 roku (k. 49), ani

z korespondencji elektronicznej skierowanej do powoda w tym dniu (k. 50-51). Treść wezwania do zapłaty skierowanego do pozwanego w dniu 16 lutego 2011 roku (k. 132) wskazywała natomiast jednoznacznie, że wpłaty te nie mogą wystarczyć na pokrycie całości zadłużenia pozwanego z obu wspomnianych umów. Ze względu na brak wymaganej precyzji oświadczenia pozwanego w przedmiocie zaliczenia wpłat, zarówno gdy chodzi o kwotę 1.000 EURO, jak i kwotę 1.020 EURO, należało zatem uznać za nieskuteczne.

Wobec za wiążące należało uznać oświadczenia powoda w przedmiocie zaliczenia odzwierciedlone w wyciągu z ksiąg rachunkowych powoda przyjętym za podstawę opinii biegłego sądowego J., zawartego na k. 365.

Z treści tego dokumentu wynikało, że kwota 1.000 EURO, wpłacona przez pozwanego w dniu 28 lutego 2011 roku, została zaliczona przez powoda na poczet zadłużenia z umowy nr K 89493 jedynie w części obejmującej 452,80 EURO. Ciężar udowodnienia prawidłowości zaliczenia tej wpłaty jedynie w takiej części spoczywał na powodzie. Okoliczność ta była sporna i wobec braku dowodu pozwalającego na ustalenie, że pozostała część tej wpłaty została zaliczona prawidłowo, za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej należało przyjąć, że brak było przeszkód do zaliczenia tej wpłaty w całości na poczet zadłużenia z umowy nr K 89493.

Z treści wyciągu z ksiąg rachunkowych wynikało ponadto, że kwota 1.020 EURO, wpłacona przez pozwanego w dniu 7 marca 2011 roku, nie została w jakiegokolwiek części zaliczona przez powoda na poczet zadłużenia z umowy nr K 89493. Wobec tego, że

z wezwań do zapłaty z dnia 16 lutego 2011 roku (k. 132, k. 133) wynikało, że powodowi przysługiwały wobec pozwanego wierzytelności nie tylko z umowy nr K 89493, ale także

z umów nr K 91684, K 103993 i K 103994, ciężar udowodnienia nieprawidłowości niezaliczenia tej wpłaty na poczet zadłużenia z umowy nr K 89493. spoczywał na pozwanym.

Wniosek przeciwny prowadziłby bowiem do przyjęcia, że to na powodzie jako wierzycielu spoczywa ciężar dowodu wykazania, że pozwany jako dłużnik nie spełnił świadczenia, co oczywiście obrażałoby art. 6 k.c. Wobec braku dowodu przeciwnego za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej należało przyjąć ustalenie, że niezaliczenie przez powoda tej wpłaty na poczet umowy nr K 89493 odbyło się prawidłowo.

W tych okolicznościach za podstawę rozstrzygnięcia należało przyjąć wyliczenia zawarte w opinii biegłego sądowego J. (k. 423) uwzględniające zaliczenie na poczet zadłużenia z umowy leasingu o nr K 89493 jedynie kwoty 1.000 EURO, przy założeniu, że zaliczenie powinno było dotyczyć tej kwoty w całości.

Ostatecznie zatem według stanu na dzień 22 października 2012 roku, kiedy nastąpiło uzupełnienie weksla, kwota zadłużenia pozwanego względem powoda z umowy leasingu nr K 89493 wynosiła łącznie 26.826,57 zł i obejmowała:

- kwotę 8.167,88 zł niezapłaconych rat wynagrodzenia leasingowego na dzień wypowiedzenia,
- kwotę 6.729,06 zł odszkodowania (odpowiadającego różnicy pomiędzy kwotą bazową wynoszącą 91.729,06 zł a przychodem ze sprzedaży przedmiotu leasingu wynoszącym 85.000,00 zł), oraz
- kwotę 11.929,63 zł odsetek umownych za opóźnienie w zapłacie rat wynagrodzenia leasingowego za okres od dnia 4 marca 2011 roku, gdy nastąpiło wypowiedzenie umowy, do dnia 22 października 2012 roku, oraz odsetek umownych za opóźnienie w zapłacie odszkodowania za okres od dnia 4 marca 2011 roku do dnia 28 czerwca 2011 roku, gdy nastąpiła sprzedaż przedmiotu leasingu.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu należało przyjąć art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone, niemniej sąd może włożyć

na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W sprawie niniejszej powód żądał zasądzenia kwoty 27.431,53 zł, a uzyskał zasądzenie kwoty 26.826,57 zł, co usprawiedliwiało zastosowanie reguły obciążenia pozwanych jako przegrywających sprawę obowiązkiem zwrotu powodowi całości kosztów procesu.

Według art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym wynagrodzenie reprezentującego stronę pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym.

Ponadto w myśl art. 105 § 2 zd. pierwsze k.p.c. współuczestników sporu odpowiadających solidarnie co do istoty sprawy obciąża solidarny obowiązek zwrotu kosztów.

Zachodziła zatem podstawa do zasądzenia na rzecz powoda od pozwanych solidarnie tytułem kosztów procesu kwoty 2.760 zł kosztów celowych w postaci wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 2.400 zł ustalonego na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.), znajdującego zastosowanie w sprawie niniejszej w myśl § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804), opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i oraz opłaty od pozwu w kwocie 343 zł.

Z kolei obciążenie pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa kwotą 2.626,20 zł kosztów sądowych, odpowiadających wypłaconym w sprawie wynagrodzeniom biegłych, znajdowało podstawę prawną w art. 113 ust. 1 u.k.s.c., według którego kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.

Z tych względów Sąd Rejonowy orzekł, jak w sentencji.

SSR Robert Belczacki